

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudkyň JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **Ing. J. H.**, proti žalovanému **Generálnímu finančnímu ředitelství**, se sídlem Lazarská 7, Praha 1, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 8. 2013, č. j. 35097/13/7001-31001-505350, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Af 157/2013, o námitce podjatosti uplatněné žalobcem podáním ze dne 26. 5. 2014 a vznesené vůči všem soudcům Krajského soud v Ústí nad Labem,

t a k t o :

Soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem JUDr. Markéta Lehká, Mgr. Václav Trajer a JUDr. Petr Černý **nejsou** vyloučeni z projednávání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Af 157/2013.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou domáhá zrušení shora specifikovaného rozhodnutí žalovaného. Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 29. 1. 2014, č. j. 15 Af 157/2013 – 49, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků a nevyhověl návrhu žalobce na ustanovení zástupce. Poté, co Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost žalobce proti uvedenému usnesení (rozsudkem ze dne 26. 3. 2014, č. j. 4 As 33/2014 – 19), vyzval krajský soud žalobce k zaplacení soudního poplatku za žalobu ve výši 3.000 Kč a za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě ve výši 1.000 Kč (usneseními ze dne 19. 5. 2014, č. j. 15 Af 157/2013 – 60 a 15 Af 157/2013 – 61).

Na to reagoval žalobce tak, že přípisem ze dne 26. 5. 2014 vznesl námitku podjatosti všech soudců krajského soudu v aktuálním obsazení s návrhem na jejich vyloučení z projednávání a rozhodnutí „*nejenom této věci.*“ Uvedl, že projednávaná věc musí být přikázána jinému soudu téhož stupně z důvodu delegace nutné, jinak dle jeho názoru hrozí, že bude pokračováno v „*dalším pokořování nezávislého, nestranného, odborného a spravedlivého rozhodování soudů.*“

Ve svém vyjádření k podané námitce podjatosti ve výroku jmenovaní soudci shodně uvedli, že nemají žádný vztah k účastníkům řízení ani k projednávané věci. Necítí se být podjatí.

Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že v případech, kdy je účastníkem řízení vznesena námitka podjatosti všech soudců určitého soudu a přitom je již zřejmé, kterému soudci (soudcům) je či bude věc přidělena, je účelné se zabývat otázkou podjatosti jiných než těchto soudců jen za předpokladu, že u rozhodujících soudců bude shledán důvod k vyloučení.

V případě, že tomu tak není a že tedy nic nebrání v tom, aby soudci, jimž věc byla či bude přidělena, ji projednali a rozhodli, postrádá zkoumání podjatosti dalších soudců daného soudu smysl, neboť není dán důvod ke změně okruhu soudců, kteří mají věc projednat. Žalobce namítl podjatost všech soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem. Podle rozvrhu práce již věc byla přidělena senátu 15 tohoto soudu, který bude rozhodovat ve složení: JUDr. Markéta Lehká, Mgr. Václav Trajer a JUDr. Petr Černý. Nejvyšší správní soud se proto nejprve zabýval tím, zda je námitka podjatosti relevantní ve vztahu k těmto soudcům (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34).

Při posouzení důvodnosti námítky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“), podle kterého jsou soudci *vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.* Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřiblíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.*

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Podjatost soudce také zasahuje do principu nezávislosti soudce. Institut soudce vychází z premisy nezaujatosti a nestrannosti a jako takový tvoří pilíř demokratické společnosti. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

Jde-li o důvody uvedené v první větě § 8 odst. 1 s. ř. s., tak je třeba uvést, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Vyloučen by byl také soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, vztahem srdečně přátelským (či naopak vzájemně nepřátelským), může jít také o vztah ekonomické závislosti. V nastalém případě přitom žalobce žádný podobný vztah nenamítá.

Jde-li o důvody uvedené v druhé větě § 8 odst. 1 s. ř. s. (tj. vyloučení soudce z důvodu jeho podílu na předchozím soudním řízení), pak smysl a účel tohoto ustanovení spočívá ve vyjádření principu instanční oddělenosti řízení před jednotlivými funkčně příslušnými soudy jako záruky vnitřní nezávislosti soudní soustavy, a tím i práva každého na spravedlivý proces. S ohledem na specifika správního soudnictví je nutno pojem „*předchozí soudní řízení*“ interpretovat tak, že tutéž věc nemůže u krajského soudu a poté u Nejvyššího správního soudu projednávat a rozhodovat stejný soudce. O takový případ však evidentně nejde, neboť věc je ve fázi řízení před krajským soudem coby soudem prvního stupně. Žalobce také nenamítá, že by se jmenovaní soudci jakkoliv podíleli na vydání rozhodnutí před správním orgánem.

Z námitky podjatosti vyplývá, že je podána s ohledem na předchozí rozhodovací činnost krajského soudu, zejm. s ohledem na výslovně uváděná usnesení, kterými byl žalobce vyzván k zaplacení soudních poplatků. Zde je třeba znovu poukázat na § 8 odst. 1 s. ř. s., kde je výslovně uvedeno, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení účastníka řízení o nespravedlivosti dřívějšího rozhodnutí, které se projevuje polemikou s názory soudu a jejich zpochybňováním. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze; k tomu však slouží opravné prostředky (jsou-li přípustné), nikoli námitka podjatosti.

Nejvyšší správní soud proto o námitce podjatosti vůči soudcům Krajského soudu v Ústí nad Labem rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

V důsledku tohoto způsobu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu odpadá nutnost rozhodovat o delegaci nutné (§ 9 odst. 1 s. ř. s.). Je tomu tak proto, že v důsledku přednostního rozhodnutí o námitce podjatosti vznesené žalobcem a nevyločení uvedených soudců z projednávání a rozhodování předmětné věci nenastala situace, že by pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nebylo možno sestavit senát.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. července 2014

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu